

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Friderici Iacobi Beyschlagii, Gymnasii, quod Halæ Suevorum est, Adiuncti, & ad ædem S. Mich. Archangeli Catechetæ extraordinarii, Sylloge Variorum Opusculorum

(Programmatvm, Orationvm, Epistolarvm, Poematvm, Dissertationvm, Aliarvmqve Observationvm ...)

Fascicvlos I.II.III.IV.V. Ab Annis MDCC.XXVII.M.DCC.XXVIII.M.DCC.XXIX. Editos, Complexvs. Cvm Indice Triplici.

Beyschlag, Friedrich Jakob

Halae Suevorum, M.DCC.XXIX

V. De Probi Cognomine Serenissimo Principi Ac Domino Wilhelmo Ernesto, Dvci Saxoniae, Ivliaci, [...]

urn:nbn:de:gbv:45:1-16134

V.

DE

PROBI

COGNOMINE

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

WILHELMO ERNESTO,

DUCI SAXONIAE, IVLIACI,

CLIVIAE AC MONTIVM, ANGA-

RIAE ET WESTPHALIAE,

RELIQVA

PATRIAE PATRI INDVLGEN-

TISSIMO,

IN POSTERVM, SI ITA VIDEATUR,

TRIBVENDO,

AD

ILLVSTRISSIMVM DOMINVM

DOMINVM

FRIDERICVM GOTTHILF

MARSCHALLVM,

DICTVM GREIF,

SVPREMVM AVLAE SAXO-VINA-

RIENSIS MARSCHALLVM ET CONSI-

LIVM PRINCIPEM

EPISTOLA

IO. MATTHIAE GESNERI.

VINARIAE, LITTERIS MUMBACHIANIS.

PAtere, ILLVSTRISIME DOMINE, ut tibi narrem, quæ non ignoras, & ad quæ potius testimonii tui religionem auctoritatemque, quam attentionem & suffragium mihi expeto. Patere partem aliquam & specimen sermonum nostrorum a me foras eliminari, quod ut intra meam solius conscientiam diutius contineam, nescio quo instinctu prohibeor. Meministi, plus semel, cum de Serenissimo Principe inter nos ageretur, qui hanc, qua fruimur, civibus felicitatem præstat, præstiturus, sua si bona norint homines, longe etiam maiorem, mirum nobis videri, nondum prolatum a quoquam cognomen aliquod esse, quod præstantiam tanti muneris divini indicet, nec tamen a quoquam, Saxonum certe, occupatum sit. Licet enim præstet meruisse cognomen, quam habere, licet etiam nullum fere cognomen sit in Saxonibus, quod quidem ad laudem & decus pertineat, quo non suo iure ornari etiam queat WILHELMVS ERNESTVS, princeps omni omnium laude dignissimus: videbatur tamen æquum esse, ut is, qui & diuturni imperii (quod
ultra

ultra exempla & comparationem producat Deus!) felicitate, & suis in cives suos benefactis, quicunque bonis Principibus haberi potest, honorem meruit, illa quasi laurea cognominis vivus & videns fruatur: qua si nihil ipsi accedat, tamen hoc posterius nanciscantur commodi, ut una & brevi significatione & quis fuerit Serenissimus, quem nunc veneramur, Patriæ Pater, & qualis fuerit, indicare possint. Vt autem in rebus aliis fieri non nunquam solet, ut casus plus valeat quam industria, & fortuna quædam offerat, quæ frustra quæsieris diligentia, ita hic etiam accidit. Offerebatur mihi auctumno superioris anni venalis nummus aureus memoriæ sæculari annicio 1000 xxx. cusus, decem ducatorum pondere, quo carebat adhuc numophylacium Serenissimi Principis Saxonicum. Eum ego nummum, cum literulis quibusdam meis Germanico versu exaratis, mittebam ad Serenissimum Principem, interrogandi causa, an liceret illum præstinare. Cumque nec liberalis ioci impatiens sit gravissimus alioquin Princeps, non modo ipsas literulas tanquam a numophylacio scriptas, filia ipsius, informavi, quod paullo ante in gratulatione

tulatione natalicia iam factum a me non indignante ipso fuerat; verum etiam cum literis dies esset adscribendus, & is decimus Novembris esset, qui Martino nostro Luthero sacer, in fastis antiquioribus nomen PROBI habet, Ravennatis Episcopi & martyris, scripsi datas a me literas, eo die, qui & Serenissimi Principis, & Lutheri, quem nummus respicit, nomen habeat. * Ea res in memoriam & tibi revocabat, ILLUSTRIS-
SIME DOMINE, & mihi illum priorem sermonem nostrum, fecitque ut ab eo tempore subinde cogitaverim, essetne forte nomen illud eiusmodi, quo & honor, quantus quidem a pietate viribus destituta proficisci potest, haberi Optimo Principi, & ita ut modo dicebam posteris posset consuli. Observare igitur aliud agens & legens, quod adhuc non feceram, coepi, quomodo usi essent veteres illa voce, & quibus proprie rebus illam applicuissent, ut deinde facilius constitui posset, PROBVMNE vocare Serenissimum WILHELMVM ERNESTVM, & illo quasi cognomine ipsum afficere, par esset.

Eam

* Da dein und Luthers Nahm' in dem Kalender steht.

Eam porro disputationem apud te instituere, ILLUSTRIS DOMINE, & te quasi arbitro de usu vocis Latinæ disceptare, nihil dubitavi, non tantum quod de cognomine illi principi tribuendo ageretur, cuius tu gloriam & commoditatem tuis antevertere soles omnibus; sed quod nec verborum curam infra fastigium tuum habes, & quidquid videatur aliis, qui Grammatici & Critici nomen sufficere ad contemptum putant, cum Socrate sentis, cui sapientiæ laudem summo consensu tota tribuit, a bis mille inde annis, antiquitas. Is autem ita rationem solebat subducere, (a) *Qualis cuiusque animi affectus est, talem esse hominem, qualis autem ipse homo esset, talem eius esse orationem, orationi autem facta similia, factis vitam.* Quæ cum ita sint, cumque nihil aliud sit oratio, quam ipse foras prodiens animus; vel inter maximas ingenui hominis curas hanc referendam arbitraris, ut commode loquamur, sapienterque tibi videntur coniuncta ab Homero (b) quæ male

Tom. 1. Fasc. IV.

Ccc

a qui-

(a) apud Cic. Tuf. 5, 16.

(b) Ἰλ. 1. Μύθων τὴν πρώτην ἐμμεναι, περὶ κατὰ τὴν δὲ ἐργων.

a quibusdam disiunguntur, verborum cura & perfectio operum. Porro de toto laudandi genere ita existimas, ut eius, qui nasum stili apud Gallos felicissime exercuit, (c) sententiam unice probes, quam videbo an Latino versu dicere possim, *Nil pulchrum nisi quod verum est, nec amabile quidquam*: eosque vel contemnas vel miserere, si qui etiam in te laudando aliter versentur. Hæc igitur omnia facile animum meum impulere, ut cum te potissimum instituerim alloqui, tum nihil verear, etiam disputationi de nomine, quam, quod scholam & libros veteres oleat, indignam tua persona non nulli forte iudicent, arbitrum te & iudicem adhibere. Quid igitur PROBI appellatione intelligatur, age breviter videamus. Hic non commorabimur in origine nominis indaganda, quod primigenium arbitror equidem, & fontem potius aliorum, quam ut ipsum aliunde ductum videatur; meras autem nugas, quæ Festus habet, cum, *probi*, inquit, *quasi prohibi, qui se a delinquendo prohibent*: quem nihil iuvat, quod ex Lucretio (d) adfertur, *Nam siue est aliquid quod probeat,*

(c) Boileau Ep. 9, 43. Rien n'est beau que le vray, le vray seul est aimable. (d) l, 976.

probeat, officiatque. Vt enim nihil aliud, modus certe syllabæ, & Pedia lex, aperte nimis repugnant. Magis refert significatio- nem nominis ex usu bonorum auctorum, exquirere & declarare, ut constitui deinde possit, dignumne illud tanti Principis vir- tutibus aliquo modo indicandis videatur. PROBVM igitur illud video dici ab Romanis, quod post examen & explorationem bo- num, & illud esse apparet, pro quo vendi- tatur. Ipsum autem examen etiam *probatio- nem* vocari, & utramque vocem coniuga- tam PROBI esse, eiusdemque generis, aper- tum est. Itaque sedem & locum proprie & forte primum habet in metallis nobilio- ribus, quibus tanquam pretio eminenti u- tuntur gentes, quoties illud suæ naturæ esse, & minime adulteratum, indicare volumus. Ita in stipulationis formula apud Plautum, (e) *Ducentos nummos aureos, Philippos PRO- BOS, Dabin'?* Et in cautione, quam in au- ditorio Papiniani Præfecti Praet. lectam refert Paullus ICtus, (f) *L. Titius scripsi me accepisse - - - quindecim PROBA, &c.* Et in
Ccc 2 simili

(e) Bacch. 4, 8, 41.

(f) l. 40. de rebus creditis.

simili epistola, (g) *Remanserunt apud me quinquaginta - - quos tibi reddere debeo idibus Maiis* PROBOS. Neque in privatorum modo negotiis ita cavere sibi solebant, verum in foederum quoque publicorum tabulis. Verbi causa, in foedere cum Antiocho, apud Livium (h), *Argenti PROBI XII. millia Attica talenta dato.* Quæ vis huius verbi fuerit, idem Livius (i) præclare docet. Carthaginienses eo anno argentum in stipendium impositum primum Romam advexerunt, id quia PROBVM non esse, quaestores renunciaverant, EXPERIENTIBVSQVE pars quarta DECOCTA erat, pecunia Romæ mutuo sumpta INTERTRIMENTVM argenti suppleverunt. Ex his igitur satis superque apparet, credo, quid sit apud Plautum, (k) PROBVM & numeratum ut accipiat face, & recte Salmasium (l) asperum & PROBVM Senecæ (m) numum interpretari ex Polluce (n) δόκιμον καὶ ἐπίσημον. Breviser PROBI nummi sunt probati, ut apud Plautum, (o) PROBATI hic argenti sunt sexaginta

(g) l. 24, de pecu. constit. (h) Liv. 38, 38, extr. (i) Liv. 32, 2. pr. (k) Pers. 4, 3, 57. (l) Salm. ad Lampridii Alex. Sev. c. 33, extr. p. 942. (m) Sen. ep. 19, extr. (n) Poll. 3, 10. f. 86. (o) Pers. 4, 6. 1.

ginta minæ. Sed, ut fieri solet, ad alia etiam pluscula translata est PROBI appellatio, quorum experimento vel iudiciis certis cognita bonitas indicatur. Ita apud Plautum, quem sæpiusculè laudare tanto minus piget, quod is germanum sermonis Romani penu, & maxime idoneus vocum arbiter suo merito habetur, (p) PROBA *merx facile emptorem reperit, tametsi in abstruso sita est.* Et apud Ciceronem, (q) ut aliquis ex sententia naviget, PROBVM ante omnia *navigium, tum gubernator bonus & tranquillitas* requiruntur. PROBVM, quod decumanorum fluctuum sustinere experimenta possit. Nec ab hoc intellectu receditur, cum PROBI *coloris matrices* in gallinaceo genere legi vult Columella (r) meus, h. e. quem cum fecunditate coniunctum experientia docuit, sicut PROBVS *ager* eidem (s) ille est, qui spem agricolæ periculum facientis non fefellit. Ab rure & agris transeamus ad politiora humanæ artis opera, & quid PROBVM in his appelletur, videamus. In oratione omni PROBÆ *res* ut sint & *lecta oratio*, Ro-

Ccc 3

manus

(p) Poen. 1, 2, 120. (q) Cic. Acad. 4, 31. med.
(r) Colum. 8, 2, 8. (s) Colum. de arb. 3, 6.

manus Orator (t) idemque rhetor præstantissimus postulat, quod aliquis de schola superioris ævi, & *materiale* bonum esse debere diceret, & *formale*; & quidem non bona tantum iudicio ipsius Oratoris, sed talia, quæ auditorum auribus & animis probari queant, *Nam talis fercula cœnæ Mælim convivis quam placuisse coquis. Iam in poematibus & picturis evenit*, Tullio (u) dicente, *in aliisque compluribus, ut delectentur imperiti, laudentque ea, quæ laudanda non sunt, ob eam credo causam, quod insit in his aliquid PROBI quod capiat ignaros, qui iidem quid in una quaque re vitii sit, nequeant iudicare.* PROBVM igitur illud est, quod nativa illa sua & genuina bonitate ita se oculis & animis hominum ingerit, ut inter ipsa etiam vitia, quibus circumdatur, eluceat, eaque resili-entibus a se quasi radiis ab oculis eorum, qui non nimis acres sunt, occultet. His veluti gradibus sublata vox etiam ad mores tandem hominum refertur, & primo quidem generatim PROBOS dictos esse video, in quibus τὸ καλὸν illud deprehenderetur, nativa illa pulchritudo, quam non possunt
non

(t) Cic, Orat, c. 51. pr. (u) de Offic. 3, 3. extr.

non laudare & probare etiam dissimiles. Hinc enim *probitas* dicta est, quam accusatorie magis quam vere algere dixit Satiricus, (x) etiam cum laudatur, & de qua haud paullo verius est Ciceronis (y) præconium, *Quod si tanta vis PROBITATIS est, ut eam vel in iis quos nunquam vidimus, vel, quod maius est, in hoste etiam diligamus: quid mirum, si animi hominum moveantur; cum eorum, quibuscum usu coniuncti esse possunt, VIRTUTEM & BONITATEM PERSPICERE videantur.* Quare cum summa felicitatis sæculari carmine expetenda esse, PROBOS mores docili iuventæ a Dis dari optat Horatius (z). Mores autem oratoris, quibus ille commendari debet auditoribus, (quæ quidem præceptio, quod obiter dicendum est, pessimo exemplo hodie fere omittitur, frivola de causa, in libellis oratoriis) mores igitur oratoris ita describit Orator maximus, (a) ut primo loco illud nomen ponat, cui deinde interpretando alia assumit, *Vt quasi mores oratoris effingat oratio, - - ut PROBI, ut bene morati, ut boni viri esse videamur: quor-*

Ccc 4

sum

(x) Iuven. Sat. 1, 74. (y) de amic. c. 9, pr.

(z) versu 45. (a) Cic. de orat. 2, 43. extr.

sum etiam illud pertinet, (b) quod *in ipso iaco aliquid PROBI ingenii vult elucere*. Cum igitur *mores* oratoris PROBI esse debent, hoc est orator ipse; tum oratio, quæ imago animi est, quin, quod ante iam commemorabam, foras prodiens animus, PROBAM dicitur, quæ nos illud PROBI hominis refert & exprimit. Quare *poëta peccat*, Tullio, (c) quin ratione ipsa auctore, *cum probam orationem affingit improbo*. Et cum animi notæ quædam in vultu quoque hominum sint impressæ, quæ res in disciplinæ etiam quandam viam formamque ab aliquibus redacta est, hinc intelligitur, quid sibi voluerit Plinius (d) cum *os PROBVM Pompeii laudat* & iterum (e) eidem *os PROBVM ac venerandum per cunctas gentes tribuit*. Atque in his quidem omnibus non unam aliquam virtutem i. e. eius partem significat, siquidem una proprie est, in multos quasi ramos ex una simplicique stirpe distributa; sed totam, quanta quanta est, ambitu suo complectitur, quatenus ea examen sustinet, & certis notis sincera & germana esse probatur. Sunt tamen etiam loca veterum, ubi
magis

b) Cic. de off. 1, 29. (c) Orat. c. 22. post med.
(d) 7, 12. f. 10. (e) 37, 2, f. 6.

magis ad partem aliquam s. speciem virtutis referri videtur, quod de *frugi*, *pudoris* item appellatione constat. In quo tamen illud discrimen inest, quod in his a peculiari quadam laude parsimoniae & verecundiae, ad genus ipsum transitus factus est; in PROBI nomine generalis honestas ad partem quandam decoris est translata. Nimirum pro casto non nunquam poni PROBVM volunt, ut cum PROBVM vocat Cicero (f) *adolefcentem* in C. Marii exercitu, qui interfecto tribuno vim pudicitiae ipsius inferenti *facere periculose, quam perpeti turpiter maluit*. Ita verecundum & modestum notat in illo Horatii, (g) *PROBVS quis Nobiscum vivit; multum demissus homo ille est*. Quemadmodum enim magno animo, & honestae libertati, fastus in vicinia adiacet atque improbitas, pudori in primis adversaria: sic modestiam & verecundiam PROBI hominis facile est calumniari humilitatem & nimiam animi demissionem. Ita simplicitatem quandam honestam notat in illo Ciceronis (h) *Hoc ne homines quidem PROBI, i. e. aperti*

Ccc 5

alio-

(f) pro Milo. c. 4. pr. ubi plura in hanc rem congeffit Abram. (g) Horat. Ser. 1, 3, 56.

(h) de Divin. 2, 25.

alioquin & simplices, sed iidem prudentes
& benevoli *faciunt*, ut amicis impendentes
calamitates significant, quas illi effugere nullo
modo possint, quod hoc nimirum non tam
monentis videatur esse, quam mœrore, qui
nihil profit, amicum afficientis. Satis credo
apparet, ILLUSTRISIME DOMINE, quæ vis
fuerit apud veteres nominis, de quo quæ-
rere lubuit; superest, ut, virone principe
dignum putaverint? videamus. Hic non
barbati illi in consilium adhibendi sunt,
qui non indignum putarunt summo in rep.
viro *Bubulcum* dici, aut *Scropham* adeo: quos
eosdem si PROBI cognomen in Aemilia,
Falconia, Valeria familiis amasse dicam,
non multum profecero. Verum excitemus
ex illa Roma testes, quæ iam in fastigio
elegantiarum & politissimi cuiusdam fasti-
dii stabat, quæque fastu potius adscitorum
cognominum peccabat, quam humilitate.
De Aurelio Valerio Probo, cui iam tum
orbis terrarum destinaretur imperium, ma-
gno postea & præclaro principe, qualem
(si Vopisco (i) fides est) *historia Romana*
non novit, Valerianus imperator ipse *sui no-*
minis

(i) Vop. in Probo, c. 3. extr.

minis virum cum dicit(k) magnifice a se laudatum putat, cuius etiam hæc de ipso verba erant, (l) *Si Probum cogitas, adolescentem vere PROBVM. Nunquam enim aliud mihi, quum eum cogito, nomen occurrit. Quod nisi nomen haberet, POTVIT HABERI COGNOMEN.* Hoc præiudicium secuti videntur paullo post milites. *Cum* (m) *enim Aureliano successor quæreretur ab exercitu, & tribuni manipulatim alloquerentur milites, dicentes, requiringdum esse Principem aliquem fortem, sanctum, verecundum, clementem, PROBVM* (quo quidem nomine complecti videntur voluisse, quæ præcedunt reliqua) *idque per multos circulos, ut fieri assolet, diceretur, quasi divino nutu undique ab omnibus acclamatum est, (qui scilicet omen PROBI nominis sequerentur) PROBE AVGVSTE DI TE SERVENT.* Neque aliud spectarunt, qui inscriptionem sepulcro ipsius fecere, (n) *HIC PROBVS IMPERATOR ET VERE PROBVS SITVS EST. Dignum Principe magno cognomen esse, nemo forte qui ista legerit, dubitandum putabit.*
Neque

(k) in Epistola quam Vopiscus servavit. l. c. c. 4. pr. (l) in alia epist. ibid. (m) Vopiscus, c. 10. (n) Id, c. 21.

Neque vero, cui illud præter cæteros tribuendum sit, magnam quæstionem habere potest apud eos quidem, qui Serenissimum WILHELMVM ERNESTVM, patriæ nostræ Patrem norint. Quemadmodum enim, cum versiculi (o) quidam ab Aeschylō facti de Amphiarao in theatro Atheniensium recitarentur, quorum ea erat sententia, *non velle illum videri optimum, sed esse, ex profundis mentis illius sulcis præclara germinare consilia*; confestim omnes qui aderant oculis in Aristidem coniectis, illum ipsum hoc præconio mactarunt: ita si quis hanc de Probi appel-

(o) Plut. Apophth. p. 186. Crus. Αἰσχὺλος δὲ ποιήσαντ' εἰς Ἀμφιάρεον

Ὅου γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει, βαθεῖαν ἄλσιν διὰ φρενὸς καρπόμενος, ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βλέψματα, καὶ λεγομένων τέτων, πάντες εἰς ἀρετὴν ἐβλεψαν. Repetit in vita Aristidis, p. 320, ubi addit, ὡς ἐκείνῳ μάλιστα τῆς ἀρετῆς ταύτης προσηκῆσαι. Non nego, mihi in mentem venisse, Vinariæ si quis recitet Aeschyli versus, vix futurum quemquam, qui non ad te, ILLUSTRISIME DOMINE, eos apud animum suum referat.

appellatione disputatiunculam cognosceret, cui Serenissimi WILHELMI ERNESTI virtutem paullo intueri propius, & perspicere aliquo modo licuerit, ille ante etiam, quam nomen hoc æternitati debitum hic videret, ipso sibi subiiciente animo, in eam sententiam venturus videtur, illum unum dignissimum esse, cui PROBI nomen cum ab his, qui cum ipso vivunt, tum multo magis ab omni posteritate tribuatur, atque adeo quidem, ut velut Tullio sæpe *magnum* simpliciter dicente, nemo adfuit, quin Pompeium cogitaret, ita si quis PROBVM laudet, non magis Serenissimus WILHELMVS ERNESTVS, Saxoniae Dux, quam si hoc ipso suo nomine vocatus esset, intelligatur. Neque dubito, quin pluribus usu venturum sit, quod mihi in hac ipsa scriptiuncula accidisse, vere confirmare possum. Obversabatur, quoties de intellectu nominis huius aliquid in chartam coniiciebam, augusta Serenissimi Principis imago, non corporis ea tantum, & PROBVM illud os quod Pompeio tribuisse Plinium vidimus, sed simulacrum animi ipsius, quod per præclaros non sermones modo, verum etiam actiones ad omne ævum memorandas, per longam, ut
sunt

sunt mortalia, annorum seriem prodiit, in quo spectare nobis licet, sincerum illum & probum, purissimi auri instar, Saxonici sanguinis splendorem, pietatem illam adversus summum numen nihil fucatum habentem, nihil adulteratum aut subdolum; illam adversus cives suos benevolentiam, constantiam illam in adversis, in secundis moderationem, par in utraque fortuna fastigium; eaque singula experimentis probata plurimis: tum si ad angustiores etiam illos intellectus descendere lubeat, castitatem admirabilem, cuius nunc in viridi & valentula senectute fructum percipit uberimum; porro generosam illam simplicitatem, & pompæ omnis immoderatæ in verbis & factis contemtricem, qua quidem luxuria potius quam magnificentia, vel maxime, quam infirmi sint, produnt viri principes, infirmos certe se reddunt, nedum veram sibi magnitudinem concilient; illam denique abhorrentem a simulatione comitatem, quæ ipsa etiam causa est, ut non ita promiscuos amet, ac videntur quidam optare, hominum congressus. Non profecto, quo meditandum demum illi sit, cum Terentiano illo Demea, ut videatur esse

esse affabilis, ac difficile sit ipsi blande aliquid dicere. Potius enim dixeris in optimum Principem illud alterum Terentianum, *At tu ecastor morem antiquum atque ingenium obtines, Ut unus omnium homo te vivat nunquam quisquam blandior.* Idque norunt, quibus vel semel contigit serenum illum Serenissimi Principis vultum coram, venerari, & alloquio frui, quo nihil potest esse mitius. Verum, uti modo significabam, illam simulandi artem dicam an necessitatem? qua in tempore nemo ipso utitur sapientius, ita vel refugit PROBVS noster, vel prudenter dispensat, ut malit cum paucioribus agere, quam ea præter rem adhibita probitati suæ vim aliquam inferre. Verum plus forte quam par est, umbraticus homo de his rebus disputo, de quibus non nisi tui similes, ILLUSTRISIME DOMINE, loqui par est. Et ipse profecto tum ab his, quæ modo dixi, tum universo genere laudandi Principis abstinuissem, cui maiorem deberi reverentiam novi, quam ut imperitorum hominum laudibus gloriæ ipsius, quantum quidem in iis situm est, officiatur: nisi & tua, ILLUSTRISIME DOMINE, commendatione, & ipsius Serenissimi Principis voluntate,
in

in eum locum productus essem, ubi ne tacere quidem semper sine impietate possum: & nisi viderer mihi ex tua, qua nihil in vita maioris facio, consuetudine hoc affectus, ut homines non plane me a disputatione eiusmodi removendum putent, quo iure putent, ipsi viderint: nisi denique plerorumque omnium, quæ de WILHELMO ERNESTO PROBO dicta a me sunt, auctorem te ipsum haberem. Itaque & hæc in plurimum manus venire patior, & illud porro profiteor, me dum vita suppetet, neque venerationem Optimi Principis, neque studium ipsius, quantum per ingenii nostri angustias licet, laudandi, & tam sancti nominis ad posteros prodendi, depositurum. Qua quidem re neque tibi, ILLUSTRIS-SIME DOMINE, quidquam gratius a me fieri posse, exploratum mihi est, qui tanto tibi magis unum quemque complectendum ornandumque putes, quo illum senseris Deo, eiusque inter mortales personam gerentibus, præter cæteros autem WILHELMO ERNESTO PROBO fideliores. Adeo te tui in aliis mores delectant, qui ut quam diutissime, te salvo, patriæ universæ emolumento,
Serenif.

Serenissimo autem illius Patri gloriæ & voluptati sint, ex animi mei sententia & votis omnibus precor.

Vin. a. d. viii. Maii, A. R. G. cio 1666 xxviii.

* * * * *

Cum renunciaret typographus, fore ut pagella vacet, non abs re futurum putavi, si adiicerem literulas illas, quas occasionem huic scriptiunculæ dedisse, paullo ante dicebam, quarum levitatem non excuso, cum lusum esse, iam fassus sim.

MEin Vater, Fürst und Herr, sieh deine
Tochter an,
Die deiner Gnade sich ganz neulich rüh-
men kan,
Dass ihren Wärter Du so gnädiglich be-
schencket,
Daran er Lebenslang mit tiefsten Danck
gedencket:
Sie untersteht sich auch, *mein Vater*, zürne
nicht,
Zu ihrem Fürsten-Schmuck um etwas an-
zuflehen.

Tom. 1. Fasc. IV.

Ddd

An

Ein Stück vom Iubel-Jahr, das nächstens
 neu anbricht
 Wird, wenn zu solcher Zeit sie sich wird
 lassen sehen,
 Auch Dir, Durchlauchtigster, zu einer Zier-
 de seyn. (ein.
 Ich weiß Du willigst gern in meine Bitte
 Der Himmel wolle dich auch allezeit er-
 hoeren,
 Und, was dein Fürsten-Hertz sich wün-
 schet, stets gewehren.

Dein

Da dein und Luthers Nahm'
 in dem Kalender steht.

unterthänigst Kind
 und Magd

Müntz-Cabinet.

x&x x&x

*Cum elegantissima hac Cel. Gesneri Epistola,
 primo loco, nisi præcedentes philyra iam impressa
 fuissent, cum ea potiremur, ponenda, comparari
 meretur illud ad eundem Illustriss. MARSCHAL-
 LVM eiusdem carmen, quod non sine insignis be-
 nevolentia plena incomparabilis huius Macena-
 tis approbatione, Fasc. III. p. 674. sqq. insertum a
 nobis fuisse, libentissime nuper edocti sumus.*

VI.

VI.

GEORGII VOGLERI EPI-
STOLA (*) AD SVPERATTEN-
DENTES ONOLDINOS, DE VI-
SITATIONE ECCLESiarVM
SOLENNI INSTITV-
ENDA.

i. e.

Schrift an die Superatten-
denten zue Onoltzbach ainer Star-
lichen Visitation halben. Frei-
tags nach Andree
Anno 1534. (**)

Ddd 2

An

(*) Fidem in Fasc. III. p. 531. & 567. datam libe-
raturus, ex liberalitate Exc. Dn. D. Io. LAVR.
a IEMGVMER CLOSTER, & hanc Epistolam fide-
lissime tecum B.L. communico. Apographum
quidem est Amanuensis Vogleri, sed quod
ipse Voglerus accurate recognovit, & sua
ipsius manu passim emendavit.

(**) Hunc titulum ipse Voglerus extrinsecus
adscripsit, ut rubricæ loco esse posset.